

Tillstånd och prövning

Vattenfall Eldistribution AB
registratur.eldistribution@vattenfall.com

2023-02-02

2021-101778-0038

Nätkoncession för linje

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutar följande.

- 1 Vattenfall Eldistribution AB (556417-0800) (Vattenfall) meddelas nätkoncession för linje för en 145 kV (konstruktionsspänning) ledning som luftledning och markkabel från Öby till Ängsberg i Gävle kommun, Gävleborgs län, i den sträckning som framgår av röd linje i bifogad karta, bilaga 1. Nätkoncessionen gäller tills vidare.
- 2 Vattenfall meddelas nätkoncession för linje för en 145 kV (konstruktionsspänning) ledning som luftledning och markkabel från Öby till Ängsberg i Gävle kommun, Gävleborgs län, i den sträckning som framgår av blå linje i bifogad karta, bilaga 1. Nätkoncessionen gäller tills vidare.
- 3 Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som framgår av 6 kap. miljöbalken.

Nätkoncessionerna förenas med följande villkor.

- 1 Nätverksamheten ska utöver vad som anges i detta beslut bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Vattenfall har angett i ansökan med bilagor och i övrigt åtagit sig i ärendet.
- 2 Vattenfall är oförhindrad att i framtiden använda andra metoder vid reparation och underhåll än vad som följer av 1 ovan, så länge metoderna inte medför större påverkan på människors hälsa eller miljön. Metoderna får inte heller medföra betydande extra kostnader för kundkollektivet.

1 Ansökan

Vattenfall har ansökt om nätkoncession för linje för två 145 kV ledningar från Öby till Ängsberg i Gävle kommun, Gävleborgs län. Vattenfall har begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

Ledningarna ska konstrueras för 145 kV men drivas på en spänning om 132 kV. Av ansökan framgår att syftet med ledningen är att ansluta en kund som ska etablera flera serverhallar i området. Ansökan är en del av ett samlat projekt för att ansluta kunden. Anslutningsprojektet omfattar även ytterligare ledningar. Fråga om nätkoncession för dessa ledningar prövas i separata ärenden.

Vattenfall har till sin ansökan bifogat bland annat miljökonsekvensbeskrivning, naturvärdesinventering, fågelinventering och arkeologisk utredning.

Vattenfall har också lämnat in Länsstyrelsen i Gävleborgs läns beslut om betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsens har motiverat beslutet med att verksamheten planeras inom vattenskyddsområde, att den kommer innebära ny markanvändning av skogsmark och att det finns kulturmiljöintressen i området. Länsstyrelsen framför också att ledningarna är en del i ett större projekt som omfattar ett antal ytterligare ledningar och att dessa tillsammans kommer medföra väsentlig breddning av befintlig ledningsgata. Detta innebär i sin tur en stor påverkan på landskapsbilden.

Av ansökan framgår att Vattenfall har genomfört samråd vid två tillfällen, ett under 2019 och ett kompletterande samråd 2020 efter att ledningssträckan justerats. Det kompletterande samrådet omfattade även ledningar som tillhör samma projekt men som inte ingår i denna ansökan. Resultatet av samråden har redovisats i samrådsredogörelser som bifogats ansökan.

2 Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut

De bestämmelser som ligger till grund för det här beslutet redovisas i bilaga 2.

3 Sammanfattande bedömning

Ei bedömer att Vattenfalls ansökan om nätkoncession för linje för två 145 kV ledningar från Öby till Ängsberg i Gävle kommun, Gävleborgs län är förenlig med relevanta bestämmelser i ellagen och miljöbalken. Ansökan ska därför godkännas.

Vattenfallhar även begärt att nätkoncessionen ska gälla tills vidare. Det har inte framkommit några skäl att tidsbegränsa nätkoncessionen. Vattenfalls begäran om koncessionstid har därför beviljats.

Ei finner skäl att binda Vattenfall till de åtaganden företaget gjort i sin ansökan med bilagor och under handläggningen av ärendet, genom ett så kallat allmänt villkor (se villkor 1).

4 Ei:s motivering till beslutet

Gävle kommun har, genom hänvisning till kommunens yttrande i ärende 2021-100157 som i relevanta delar omfattar samma markanvändning, angett att ledningen är förenlig med detaljplaner och områdesbestämmelser. Det har inte i övrigt framkommit något i ärendet som tyder på motsatsen.

Ei bedömer att Vattenfall har genomfört samråd i tillräcklig omfattning och i enlighet med gällande regelverk. Den bifogade miljökonsekvensbeskrivningen innehåller de uppgifter som krävs för att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som ledningen kan antas medföra på människors hälsa och miljön. Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller därför kraven i 6 kap. miljöbalken och har legat till grund för Ei:s prövning av ansökan.

4.1 Ledningens påverkan på miljö och omgivning

En ny kraftledning innebär alltid att viss mark tas i anspråk för ledningen. Ledningssträckan måste därför väljas på ett sätt så att miljöpåverkan blir så liten som möjligt. För att ledningen ska kunna vara till nytta behöver den dock ansluta vid relevanta platser i nätet. Valet av lokalisering blir därför begränsat till sträckningar inom dessa tekniska och praktiska ramar. Inom dessa ramar har Vattenfall valt sträcka på ett sådant sätt att viktiga intressen undviks. Sträckningen har tagits fram med hänsyn till annan infrastruktur, natur- och kulturintressen, bostäder och kommunala planer. Ei bedömer att Vattenfall har valt en lämplig lokalisering med hänsyn till andra alternativ.

Miljöpåverkan kan dock inte helt undvikas genom val av ledningssträckning. För att påverkan från verksamheten ska kunna godtas krävas att Vattenfall har skaffat sig tillräcklig kunskap samt vidtar de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som krävs. Kravet gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Nedan följer en sammanfattning av de intresseområden som Ei har bedömt vara relevanta för bedömningen av ansökan.

4.1.1 Landskapsbild

Ledningarna planeras anläggas nära infrastruktur i form av befintlig och nya stationer samt parallellt med befintlig kraftledning. Förutom denna befintliga infrastruktur är området mellan Öby och Ängsberg idag täckt av produktionsskog. Ledningarna ska placeras tillsammans med ytterligare fyra ledningar som ingår i projektet för att möjliggöra anslutningen till Vattenfalls kund. Även om varje enskild ledning får begränsad påverkan på landskapsbilden så kommer den kumulativa påverkan på landskapsbilden bli relativt stor eftersom större delen av skogspartiet mellan Öby och Ängsberg försvinner. Hela området får mer karaktär av industri och infrastruktur än vad det har nu. Med hänsyn till antalet ledningar som behövs om stationernas placering kan detta inte undvikas. Påverkan på landskapsbilden minimeras dock genom att intrånget hålls samlat.

Ei:s samlade bedömning är att den samlade påverkan från ledningarna som ingår i projektet blir påtaglig. Men med hänsyn till begränsade alternativa sträckningar är det dock inte påkallat med ytterligare anpassningsåtgärder.

4.1.2 Magnetfält och människors hälsa

Kunskapsläget är osäkert när det gäller risker med elektromagnetiska fält från kraftledningar. Mark och miljööverdomstolen har tidigare uttalat att magnetfält på 0,4 mikrottesla kan medföra skadliga hälsoeffekter, även om kunskapsläget inte är helt klart. I avsaknad av fastställda gränsvärden har 0,4 mikrottesla fått anses vara en lämplig utgångspunkt (se Mark- och miljödomstolens dom den 26 augusti 2011 i mål nr M 4127-10, se även MÖD 2017:29). Om magnetfälten överstiger denna nivå kan en olägenhet anses föreligga. Eventuella krav på åtgärder kan då övervägas om de är rimliga med hänsyn till kostnaderna i förhållande till nyttan av åtgärderna.

Vattenfall har redogjort för de magnetfält som kan förväntas genereras kring ledningarna. I beräkningarna ingår också den samlade effekten från befintliga och planerade ledningar. Av Vattenfalls redogörelse framgår att magnetfälten avtar till mindre än 0,4 mikrottesla redan vid ett kort avstånd från ledningarna. Det finns inga bostäder, förskolor, skolor eller andra platser där människor kan antas vistas stadigvarande i direkt anslutning till ledningarna. Ei bedömer att magnetfälten från ledningarna inte kommer innebära någon påverkan på människors hälsa.

4.1.3 Skogsbruk

Ledningarna planeras huvudsakligen gå genom produktionsskog vilket innebär att det krävs avverkning för att ge plats för ledningarna. Den kumulativa effekten av ledningarna, övriga ledningar som ingår i samma projekt och befintliga ledningar på platsen gör att större delen av produktionsskogen mellan Öby och Ängsberg behöver avverkas och därför inte kommer kunna användas för skogsbruk. Påverkan för skogsbruket blir dock lokal och förutsättningarna för att bedriva ett rationellt skogsbruk påverkas inte på något väsentligt sätt.

4.1.4 Naturmiljö

Ledningarna planeras genom ett område som nu utgörs av produktionsskog. I och med att flera ledningar inom samma projekt ska anläggas parallellt blir den totala påverkan i form av avverkning större än vad som framgår sett enbart utifrån de två ledningar som denna ansökan avser. Totalt avser Vattenfall anlägga sex ledningar som tillsammans med befintliga ledningar på platsen medför en betydande ledningsgata. Större delen av det område som tas i anspråk består av produktionsskog. I direkt anslutning till den befintliga ledningsgatan finns sandmiljöer. På västra sidan av området har identifierats två områden med visst naturvärde och en plats som har påtagligt naturvärde. Dessa platser är sandmiljöer. I området med påtagligt naturvärde är ett viktigt habitat för bibagge och utgör ett av tre kända lokaler för arten i hela länet. De nya ledningarna ska dock anläggas på östra sidan av befintliga ledningar medan de identifierade naturvärdena finns på västra sidan av de befintliga ledningarna. Dessa platser förväntas därför inte påverkas på något betydande sätt. Naturvärdesinventering i området har inte visat på några betydande naturvärden i skogsområdet där ledningen planeras.

4.1.5 Skyddade arter

Vattenfall har redogjort för relevanta artfynd registrerade i ArtDatabanken samt för vad som framkommit i naturvärdesinventering och fågelinventering i fält. I huvudsak är området inte särskilt värdefullt för fåglar eller andra skyddsvärda arter.

I närheten av ledningssträckningen finns bibagge. Den finns dock i sandmiljöerna väster om området. För området har gjorts naturvärdesinventering samt fågelinventering som täcker huvuddelen av området. För den del av området som inte omfattats av den initiala fågelinventeringen har en kompletterande skrivbordsinventering gjorts. Det finns inga observationer på häckande rödlistade fåglar i närheten av ledningssträckningarna under de senaste 25 åren och det finns

inte heller någon information om särskilt utpekade områden för fåglar längs sträckningen.

Ei bedömer att förekomsten av skyddsvärda arter har undersökts och beskrivits på ett tillräckligt sätt. Artskyddsvärdena är inte sådana att några särskilda försiktighetsåtgärder behövs.

4.1.6 Miljökvalitetsnormer och vattenmiljö

Miljökonsekvensnormer ska följas. För kraftledningar är det huvudsakligen miljökvalitetsnormer för vatten som kan aktualiseras. Ledningarna berör två objekt som omfattas av åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer – Kungsbäcken (Valsjöbäcken) och Valboåsen. Vattenfall har redogjort för dessa och för deras nuvarande status i miljökonsekvensbeskrivningen. Vid detaljprojekteringen kommer Vattenfall undvika stolpplaceringar och schaktarbeten i nära anslutning till vattendrag. Vattenfall bedömer att verksamheten inte kommer innebära någon påverkan på vattendragens miljökvalitetsnormer, vare sig gällande ekologisk status eller kemisk ytvattenstatus.

Ledningarna planeras gå genom grundvattentäkten Gävle-Valboåsen som är ett vattenskyddsområde. Vattenfall har åtagit sig att anpassa stolpplaceringen inom Valboåsen i den mån det är möjligt för att minimera behovet av schaktarbeten. Vattenfall uppger också att de kommer sträva efter att minimera behovet av stora fundament samt att trästolpar troligen inte kommer bli aktuellt. För att placera stolpar kommer det krävas schaktning vid stolpplatser. Uppställning av arbetsmaskiner, arbetsfordon och bränsle kommer i möjligaste mån att ske utanför vattenskyddsområdet. Skulle inte det vara möjligt är Vattenfall medvetna om att de behöver skaffa tillstånd för detta. Vattenfall anser dock att den exakta lösningen för att minimera påverkan bör göras först i samband med detaljprojektering, och då i samråd med länsstyrelsen och Gästrike Vatten.

De anläggningar och anläggningsmetoder som Vattenfall beskriver i miljökonsekvensbeskrivningen är vanligt förekommande för ledningar av denna typ och avviker inte från vad som normalt krävs för ledningar av detta slag och i denna terräng. Vattenskyddsområdet Valboåsen är dock ett vattenskyddsområde som omfattas av särskilda föreskrifter. Föreskrifterna gäller utöver de begränsningar och de villkor som följer av nätkoncessionen. Enligt områdets föreskrifter (Skyddsföreskrifter för grundvattentäkter längs Valboåsen i Gävle kommun) krävs tillstånd från kommunens miljönämnd för vissa angivna verksamheter inom området, bland annat schaktningsarbeten i samband med

anläggningsarbeten, sprängning av berg, pålning, tippning av massor, borring eller liknande undersökningsarbeten. De närmare förutsättningarna för schaktning och annat arbete inom området avgörs bättre inom ramen för den prövningen. Mot den bakgrunden och då Vattenfall har åtagit sig att samråda med länsstyrelsen och Gästrikke Vatten i samband med detaljprojekteringen finns inte skäl att föreskriva närmare försiktighetsåtgärder i samband med beslutet om nätkoncession.

4.1.7 Kulturmiljö

Ledningssträckningen berör ett antal sedan tidigare kända forn- och kulturlämningar: ett område med skogsbrukslämningar, en boplats, en kolningsanläggning samt även en plats för en undersökt och borttagen lämning.

En arkeologisk utredning, steg 1, har genomförts. Vid inventeringen har identifierats ett läge för stenåldersboplats samt en kolningsanläggning.

Vattenfall bedömer att påverkan på forn- och kulturlämningar kan undvikas genom anpassning av stolpplatser. Inför avverkning, röjning och vid byggnation kommer lämningarna märkas ut i fält för att undvika att lämningarna skadas vid körning eller täcks över med trädrester. Enligt Vattenfalls bedömning kommer ledningarna endast medföra små konsekvenser för kulturmiljön.

Ei bedömer att Vattenfall har redogjort för kulturmiljöintressena längs ledningssträckningen på ett tillräckligt sätt och att Vattenfalls hänsyn- och skyddsåtgärder är tillräckliga.

4.2 Sökandens lämplighet

Vattenfall är ett nätföretag som i samband med tidigare ansökningar och beslut har bedömts vara lämpligt att utöva nätverksamhet. Ei har inte funnit anledning att göra en annan bedömning av Vattenfalls lämplighet i detta beslut.

4.3 Ledningens lämplighet

Ledningarna ska ansluta en kund till elnätet. Ledningarna har därför ett godtagbart syfte och ledningarna behövs också för att uppfylla detta syfte. De har en funktion och utformning som är lämpliga för ändamålet och är även i övrigt lämpliga från allmän synpunkt.

Vattenfall har i ansökan beskrivit ledningens påverkan på människors hälsa och på miljön samt vilka konsekvenser som kan förväntas uppstå. Vattenfall har också

angett vilka skyddsåtgärder de planerar att använda för att minska risken för påverkan. Ei bedömer att de skyddsåtgärder som föreslagits är tillräckliga med avseende på dessa intressen.

Hur man överklagar

Se bilaga 3, Hur man överklagar beslutet.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Jeanette Johannssen. Föredragande var juristen Jonatan Karlsson.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter

Jeanette Johannssen

Jonatan Karlsson

Beslutet publiceras i e-diariet som nås via Ei:s webbplats.

Bilagor

- 1 Karta över ledningens sträckning
- 2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet
- 3 Hur man överklagar beslutet (till mark- och miljödomstol)

Skickas till

Vattenfall Eldistribution AB

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter som berörs av ansökan, enligt lista

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

Gävle kommun

Försvarmakten Högkvarteret

Försvarets Radioanstalt

Elsäkerhetsverket

Luftfartsverket

Skogsstyrelsen

Trafikverket

Fortifikationsverket

Svenska Kraftnät

2023-02-02

2021-101778-0038